

Onderzoeksplan doeltreffendheid en doelmatigheid 2026

1. Algemeen

Op grond van artikel 213a Gemeentewet moet ons college periodiek onderzoek doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door ons gevoerde bestuur. Onder 'het door ons gevoerde bestuur' wordt zowel verstaan aspecten van interne bedrijfsvoering als extern gericht beleid. Het betreft onderzoek voor het dagelijkse bestuur; dit in tegenstelling tot de rekenkamer(functie) die onderzoek verricht in opdracht van het algemeen bestuur (uw raad).

Ex artikel 213a heeft u in uw Verordening Onderzoeken Doelmatigheid en Doeltreffendheid vastgesteld dat wij u jaarlijks een onderzoeksplan aanbieden met daarin:

- De onderzoeken naar de doeltreffendheid van enkele delen van programma's/ paragrafen;
- De onderzoeken naar de doelmatigheid van (onderdelen van) de gemeentelijke organisatie.

2. De onderzoeken in perspectief

Het houden van onderzoeken, evaluaties e.d. is een vanzelfsprekendheid binnen onze gemeente. De rode draad van al deze onderzoeken is dat deze een oordeel moeten opleveren over doelmatigheid en/ of doeltreffendheid van de gemeente en dat de onderzoeken een verband hebben met het collegeprogramma en de programmabegroting. De onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur die in dit onderzoeksplan zijn opgenomen, vormen slechts een deel van de onderzoeken die binnen de gemeente Groningen worden uitgevoerd.

In het voorjaar van 2025 is in de auditcommissie gesproken over het onderzoeksplan. De rekenkamer heeft geadviseerd de onderzoeken structureler en systematischer op te nemen in het onderzoeksplan. We hebben toen aangegeven het completere inzicht uit te willen werken via drie sporen:

1. Beleidsevaluaties

De uitvoering van (onderdelen van) het beleid wordt periodiek geëvalueerd en op basis van die evaluatie wordt het beleid of de inzet van mensen en middelen herijkt. Veel van deze beleidsevaluaties worden benoemd in de inhoudelijke programma's van de begroting of in afzonderlijke college- en raadsvoorstellen.

2. Auditonderzoeken

We hebben een eigen auditafdeling die regelmatig onderzoek doet naar de beleidsuitvoering. Op 25 november 2024 is de raad geïnformeerd over de nieuwe visie auditing. In de toekomst worden ook onderzoeken uitgevoerd die gericht zijn op doelmatigheid en doeltreffendheid.

3. Organisatieontwikkeling

Binnen de organisatie loopt een traject voor organisatieontwikkeling. Belangrijke vraag is *hoe we onze gemeentelijke organisatie inrichten zodat we huidige en toekomstige ontwikkelingen effectief het hoofd kunnen blijven bieden*. Op het gebied van organisatieontwikkeling vindt ook zelfonderzoek plaats.

In de voorbereiding van de begroting 2026 hebben we de organisatie gevraagd de verschillende onderzoeken die regulier en specifiek plaatsvinden inzichtelijk te maken via het format van de doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken.

De komende jaren zullen we proberen het inzicht verder te vergroten en kijken we of we algemene afspraken kunnen maken over de wijze waarop we beleid evalueren.

3. Kader en uitgangspunten

In deze context verstaan we onder:

- Doelmatigheid:* De mate waarin de gewenste prestaties worden gerealiseerd met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen, of met de beschikbare middelen zo veel mogelijk resultaat wordt bereikt.
- Doeltreffendheid:* De mate waarin de beoogde effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.

Zoals gezegd, staan in dit onderzoeksplan nog niet alle onderzoeken die in de loop van het jaar binnen de gemeente zijn c.q. worden gehouden. Ook de komende jaren zullen we dit inzicht verdiepen. De criteria om in het onderzoeksplan te worden opgenomen zijn:

1. Het onderzoeksobject moet zowel door raad als door college als relevant worden aangemerkt; ofwel het onderzoek moet een verband hebben met de programmabegroting.
2. Spreiding van de onderzoeken over de diverse programma's en gemeentelijke organisatieonderdelen.

De presentatie van de onderzoeken gebeurt middels een format met daarin achtereenvolgens:

- Onderzoeksonderwerp;
- Relevantie van het onderzoek;
- Reikwijdte en onderzoeksmethode van het onderzoek;
- Rapportagemoment.

4. Onderzoeksplan 2026

Voor 2026 stellen we voor de volgende onderzoeken op te nemen in het onderzoeksplan doeltreffendheid en doelmatigheid:

Onderzoek	Monitoring uitvoeringsplan armoede en schulden
Relevant	In spoor 1 van het coalitieakkoord <i>Het begint in Groningen: voor wat echt van waarde is (2022-'26)</i> spreken we de ambitie uit dat alle inwoners een fatsoenlijk inkomen, goed werk, een goede woning, goede zorg, gelijke kansen en een veilige en groene omgeving om in te leven verdienen. Binnen verschillende domeinen en in de vorm van een groot aantal projecten en ondersteuningsvormen werken we gemeentebreed aan deze grote ambitie. In het Uitvoeringsprogramma brede aanpak armoede en schulden 'Naar een zeker bestaan met perspectief' werken we aan een fundamentele verbetering van onze ondersteuning.
Reikwijdte en onderzoeksmethode van het onderzoek	Gedurende de uitvoering zullen er nieuwe ontwikkelingen zijn, leren we op basis van de interventies, van ervaringskennis, professionele en wetenschappelijke kennis. We willen leren van opgedane ervaringen van inwoners en professionals en onze aanpak en ondersteuning op basis daarvan verbeteren. Niet eenmalig maar continu. Het leerproces is dan ook expliciet onderdeel van het uitvoeringsprogramma. We zullen het programma dan ook periodiek bespreken met ervaringsdeskundigen en mede op basis daarvan herijken. Dit betekent dat we in ons programma ook nadrukkelijk ruimte houden voor nieuwe inzichten en daarmee nieuwe interventies of aanpassing van bestaande. In het uitvoeringsprogramma zijn operationele doelen geformuleerd waaraan we onze interventies toetsen. De monitoring voor het programma wordt vanuit een drietal onderdelen uitgewerkt; de trendmonitor, de interventiemonitor en de procesmonitor. Hierbij worden o.a. cijfers gebruikt van het CBS en uit de systemen van gemeente en WIJ. Vanuit deze contouren gaan we de komende drie jaar verder aan het werk, waarbij uiteraard ruimte is voor nadere concretisering en aanpassing. Hiermee doen we ook recht aan het karakter van onze leer- en verbetercycli. Aanvullend kunnen we verdiepende onderzoeken starten op onderdelen van het programma.
Rapportage klaar	In 2024 is een monitoringplan vastgesteld door het college met jaarlijks een voortgangsrapportage aan de raad in het tweede kwartaal (deze volgt in juni 2026).

Onderzoek	Meerjarenprogramma stadsontwikkeling
Relevant	In de jaarlijkse Uitvoeringsagenda's behorend bij de Meerjarenprogramma's wordt altijd gestart met een terugblik op de resultaten van het voorgaande jaar. Deze Uitvoeringsagenda's gaan naar de raad.
Reikwijdte en onderzoeksmethode van het onderzoek	Daarnaast worden voortgang en resultaten van de in de Uitvoeringsagenda's genoemde projecten behorend bij de Meerjarenprogramma's gedurende het jaar periodiek besproken en gemonitord in o.a. managementgesprekken met de concerndirecteur.
Rapportage klaar	Er is niet in een afzonderlijke overkoepelende evaluatie op het Meerjarenprogramma voorzien.
Onderzoek	Onderzoek impact basisjeugdhulp
Relevant	In spoor 3 van het coalitieakkoord Het begint in Groningen: voor wat echt van waarde is (2022-'26) spreken we de ambitie uit dat alle kinderen en jongeren in onze gemeente zonder zorg(en) en met gelijke kansen kunnen opgroeien en zich vrij en veilig kunnen ontwikkelen. Als onderdeel van deze ambitie zijn we in 2023 begonnen met het onderbrengen van de Basis jeugdhulp (BJH) bij WIJ Groningen om de basisondersteuning aan kinderen en gezinnen tijdig, passend, dichtbij en in de eigen leefwereld vorm te geven. De BJH is nog steeds in ontwikkeling, zowel inhoudelijk als organisatorisch.
Reikwijdte en onderzoeksmethode van het onderzoek	In 2024 is een eerste narratieve impactmeting uitgevoerd om de effecten van de ondersteuning door de BJH op inwoners en medewerkers in kaart te brengen, in samenwerking met onderzoeksbureau SenseGuide. Gemeente Groningen en WIJ Groningen willen als opdrachtgevers in 2026 een tweede impactmeting uitvoeren. Hierbij wordt de narratieve aanpak van de eerste impactmeting als uitgangspunt genomen. Een belangrijk doel is het monitoren van de effecten van de verbeteracties die volgden uit de eerste impactmeting. Een projectgroep van de gemeente en WIJ Groningen werkt samen met SenseGuide aan de voorbereiding, opzet en uitvoering van het vervolgonderzoek.
Rapportage klaar	Begin 2026 wordt gestart met de tweede impactmeting. De planning moet nog verder worden uitgewerkt, maar naar verwachting zal de rapportage eind 2026 worden afgerond.

Onderzoek	Belevingsgestuurd beheer
Relevant	We doen een meerjarig onderzoek 'Belevingsgestuurd Beheer'. Daarbij staat de gebruiker van de openbare ruimte centraal en hoe die kijkt naar het beheer en onderhoud.
Reikwijdte en onderzoeksmethode van het onderzoek	Samen met andere gemeenten en de universiteit van Wageningen en Groningen wordt dit onderzoek uitgevoerd.
Rapportage klaar	De rapportage is in 2029 klaar. De resultaten worden beoordeeld en mogelijk meegenomen in de nieuwe beheerstrategie (waarde Betrokkenheid).

Onderzoek	Verstreckte subsidies
Relevant	Jaarlijks worden door Economische Zaken verschillende subsidies verstrekt. Met het verstrekken van de subsidies wordt beoogd bij te dragen aan doelen van het beleid. Vanuit EZ is verzocht onderzoek uit te voeren in welke mate de verstreckte subsidies daadwerkelijk aansluiten bij de doelen uit het beleid.
Reikwijdte en onderzoeksmethode van het onderzoek	De scope van het onderzoek betreft de subsidies die verstrekt worden door de directie Economische Zaken. Het onderzoek naar de subsidies richt zich op de toetsing van de subsidies aan het beleid van Economische Zaken/gemeente Groningen. Het onderzoek wordt uitgevoerd door team Auditing als aanvulling op de jaarlijkse verbijzonderde interne controle van subsidies. Het onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van interviews en documentstudie.
Rapportage klaar	Uiterlijk in juni 2026 wordt gerapporteerd aan de directie EZ en DMO. De concerndirectie ontvangt een samenvatting van het uitgevoerde onderzoek in oktober 2026 in de managementletter Auditing Q3 2026.

Onderzoek	Effectiviteit projectmanagement Top-projecten
Relevant	De gemeente werkt aan verschillende TOP ICT projecten om een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering te faciliteren. IT-projecten zijn veelal complex, vergen veel middelen en hebben een directe impact op de dienstverlening en interne processen. De opdracht heeft als doel project auditing te introduceren binnen Groningen.
Reikwijdte en onderzoeksmethode van het onderzoek	De scope van het onderzoek betreft de projecten WOO, PodiumD en Aanbesteding ICT. Met het onderzoek wordt de effectiviteit van de uitvoering van de projecten onderzocht met als resultaat aanbevelingen voor de huidige maar ook toekomstige projecten. Het onderzoek wordt uitgevoerd door BMC in samenwerking met team auditing.
Rapportage klaar	De verwachting is dat in kwartaal 1 2026 uiterlijk wordt gerapporteerd aan de portfoliomanager en directeur I&S. De concerndirectie ontvangt een samenvatting van het uitgevoerde onderzoek in juni 2026 in de managementletter Auditing Q2 2026.

5. Voortgang onderzoeken uit eerdere jaarplannen

5.1 Nog lopende onderzoeken

Van de onderzoeken uit voorgaande jaren lopen de volgende onderzoeken nog door:

Onderzoek	<i>Kostendekkendheid privaat- publiekrechtelijke tarieven</i>
<i>Relevant</i>	Op basis van de financiële verordening van de gemeente Groningen dient er elke vier jaar een onderzoek plaats te vinden naar de kostendekkendheid van de publiek- en privaatrechtelijke tarieven. Het laatste onderzoek is in 2020 uitgevoerd waar de tarieven van 2021 zijn onderzocht. Op basis van de vierjaarlijks controle vindt de huidige controle plaats in 2024 over de tarieven 2025.
<i>Reikwijdte en onderzoeksmethode van het onderzoek</i>	De scope van het onderzoek betreft de publiek- en privaatrechtelijke tarieven van de gemeente Groningen. Het onderzoek naar de tarieven betreft twee aspecten: 1) De kostendekkendheid van de tarieven van de gemeente Groningen (verhouding en de toerekening van de baten en lasten van de diensten waarop de tarieven betrekking hebben) op grond van de begroting 2025. 2) Toetsing van de tarieven aan wet- en regelgeving en het beleid van de gemeente Groningen. Het onderzoek wordt vanuit de bestaande bezetting van het kwaliteitsteam uitgevoerd (deelprogramma 4.4 overhead en ondersteuning organisatie).
<i>Rapportage klaar</i>	Het rapport ligt intern ter review en zal in december 2025 aan de raad aangeboden zijn.